

GAZETA KORRESPONDENTA

WARSZAWSKIEGO I ZAGRANICZNEGO

Z WARSZAWY DNIA 22. CZERWCA ROKU 1798. W PIĄTEK.

z Berlina dnia 14. Czerwca.

Hrabia de Ruth Gubernator Pomeranij Szwedzkiej, i Szambellan Króla Jmci Szwedzkiego Baron de Geer wyiechali do Potsdamu.

Na dniu 5. t. m. odprawia się w Królewcu uroczystość odbierania przez N. Pana przysięgi na wierność od Deputowanych wszystkich Stanów z Prus wschodnich, zachodnich, południowych i nowo-wschodnich. O gmej z rana ogłose wszystkich dzwonów dał się słyszeć, deputowani Proteſtańcy udali się do kościoła zamkowego, gdzie byli Królestwo Jmci, Katolicy zaś byli w swoim kościele na nabożeństwie. Pogoty Deputowani na przeznaczone sobie miejsca w dziedzińcu wewnętrznym zamku udali się. Na 4ch rogach znajdowały się obeliski, na których zawieszono były atrybuty różnych stanów. Król Jmci okazał się na balkonie w towarzystwie Ministrów i Generalicyi, i uładł na tronie. Kanclerz i Minister Stanu Hrabia Finckenstein, miał mowę do Stanów, po czym nastąpiły odpowiedzi imieniem wschodnich i zachodnich Prus przez Konsyliarza Trybunalego von Auer, a imieniem południowych i nowo-wschodnich Prus przez Szambellana Bronikowskiego, poczym wykonana była przysięga w językach Niemieckim i Polskim. Minister Stanu Hrabia Haugwitz czytał listę awansów, a na ostatku nastąpiły okrzyki *vivat* przy odgłosie trąb i kotłów, tudzież wystrzału z armat. — Wszyscy deputowani powrócili do kościoła, gdzie śpiewano *Te Deum*, i zaprowadzeni byli do sali zwanej *Moskiewska*. Gdzie u różnych stołów kosztem Królewskim częstowani byli. — Ministrowie Stanu, Arcybiskup Gnieźnieński, Biskupi Warmiński, Płocki i Pułtuski, wykonali przed imieniem Stanami, przysięgę na wierność w pokoju zamkowym. Królowa Jmci znajdowała się w czasie wykonywanej przez Stany przysięgi w oknie otwartym w bliskości tronu i całej ceremonii przypatrywała się.

Z tego powodu Król Jmci kazał ogłosić przez JW. Ministra Haugwitz listę osób, którym iakie ofiarował godności i łaski, to jest obdarzeni godnością Hrabów: General Kunheim, PP. Klosschen, de Kanitz, de Trenck, Szambellan Schulleburg, Pralat Blankensee. PP. Wolfski, Czuzil, Wołłowicz, Ojłowski, Zyniew, Kreściński, Zboński, Łukasz Bleński, Wiktor Szodrski, bracia Xawery i Alexander Brzostowsy, Felix Lubieński, Mikorski, Kling-sporn z matką i bratem. — Do godności Baronów: PP. Konsyliarz woenny Conradi, G. L. Gunther. — Zaszczyceni urzędem Szambellanów: PP. Franciszek Barcikowski, Piotr Staniszewski, Orseli, Kuczyński, Glinka z Szawlen, Karsowiecki, Kamlecz; Frankowski, Kosielski, Jozef Jarczewski, Boianowski, Olszewski. — Przyzdobieni orderem orła czarnego: G. Brunneck Gubernator Królewca; — Orderem czerwonego orła: Miaszkowski Biskup Warszawy; Krasicki Arcybiskup Gnieźnieński; Ministrowie Stanu: Baron de Schrötter; Baron de Gröben; Hr. Finckenstein, Hr. Dohna de Schlobitten. Wielu także deputowanych od miast, zostali zaszczyceni klejnotem Łelacheckim.

z Paryża dnia 5. Czerwca.

Twierdzą tu na nowo, iż wyprawa *Tulońska do Egiptu* jest przeznaczoną. Rozbierający się na ośm części statek w Tulonie wybudowany, ma służyć do obrony Suez, i utrzymania komunikacyi z morzem czerwonym. Na potwierdzenie tego mniemania, iż flotta bardzo rozległa ma przeznaczenie, przywodzą dowody dawniej wspomniane jako to, iż 300. uczniów z szkoły politechnicznej pod nazwiskiem *Inżynierów*, *Geografów* wzięto na okręty z znaczną biblioteką, i licznymi kartami *Afryki*, *Indyów* etc. Procz tego wielu żeglarzów powietrznych z 3. Ballonami 30. stop dyamentu mającemi, wielki skład fizycznych i chemicznych instrumentów, prasły i drukarze nakoniec przeszło 600. rozmaitych rzemieślników. Uczniowie atyscy są po kilku okrętach podzieleni, na okręcie admirała znajdują się *Bertholet*, *Kentare*, *Arnaud*, i *Regnaud de Saint Jean d'Angeli*. Pod d. 26. Maja piąną z *Tulonem*, co następuje „Zda się, iż wiatry (przy-

iąją flocie naszej, gdyż od iey wiazdu zawsze pułocno wschodnie były. Dotąd nie mamy żadnego urzędowego batu pocztowego, przejeżdżające statki z *Korsu* i *Korsyki* donoszą tylko, iż na dniu 23. Maja spotkały flotę o 60. do 80. mil od *Tulonem*, w dyrekcji południowo-wschodniej. Z przyczyny nadwyzwyczajnie wielkiego wiatru na d. 25. w nocy, jeden okręt liniowy nieco szkody poniósł, gdyż miał (podług twierdzenia przejeżdżających) dwa maszty utracić. Mały oddział wyprawy *Tulońskiej*, jeszcze pozostał w *Marsylii*, gdyż przy odejściu wielkiej floty, jeszcze nie był gotowym do wyjścia pod żagle, wkrótce jednak wypłynąć ma „*Bonaparte*” przechodząc około *Malty*, chce najprzód zająć fortece tej wyspy, dla tego, aby *Anglicy* na morzu śródziemnym teraz krążący, nie przymusili rządu *Maltańskiego* do utworzenia im portu. — G. *Kilmaine* mianuje się zawsze generałem *en chef* armij *Angielskiej*. — Wszystko zda się potwierdzać, iż G. *Bonaparte* nie zechce uflotać przejeżdżając przez cieśninę *Gibraltaru*. — Mówią, iż brat G. *Bonaparte* odebrał od niego list datowany z *Korsyki*. *Tallien* iedzie z dawnym deputowanym zgromadzenia konstytucyjnego *Chatcau Renaud*, i G. *Lasnes*, jedni mówią do *Rzymu*, drudzy do *Marsylii*, dla wzięcia na okręt i złączenia się z G. *Bonaparte*, który podług powszechnego mniemania ma wyładować w *Alexandryi* mieście *Egiptu*.

Wszystkie pogroźki względem nowej koalicji, która nas zastrasza (mówi *Poultier*) mają iedynie w celu wciągnąć *Anglię* do powszechnego pokoju, a przez to wydobyc ją z położenia złego w którym się znajduje. Ta to jest główna przyczyna wszystkich poruszeń, które w rozmaitych gabinetach postrzegamy, równie iak pewnych kroków, które użyto u niektórych dworów. Wważmy iakie żródła sily podają *Francyi* nowe Rzpłte, któremi teraz jest opasana. Dodajmy do tego sławne imię *niepokonanych*, które sobie żołnierze *francuzcy* pozyskali, dumę narodową, która przez tyle sławy, do tak wysokiego doszła stopnia, niezmierną czynność rządu, który jest tyle teraz skoncentrowanym i mocnym, ile dawniej *Rabym* i rozdzielonym. — Przydadmy do tego nieufność, którą pamięć przeszłości między nowemi sprzymierzeńcami wznowić może, równie iak sprzeczne ich z sobą interese, nakoniec otwarte dla *Francuzów* wszystkie przystępy krajów *Niemieckich*. Z tego wszystkiego wnosić możemy, iż iakkolwiek twarde są warunki, pod któremi Rzpłta *Francuzka* pokoy stalemu lądowi chce nadać, wszelako ani nowej koalicji nie będzie, ani kroki nieprzyjacielskie nie rozpoczną się. Wielkie dwory nie chcą wojny, a małe nie mogą iey prowadzić. Bydź może, iż pokoy dla tego samego jest bliższym, że rzeczą stoją w najwątплиwszym położeniu. — W *Havre* nieukontentowani za wyjściem korwetów naszych *la Confante* i *le Vestive* dali znaki *Anglikom*, co sprawiło mocną utarczkę. Wszakże ludzie ci mają być schwytni. — Ob. *Pichon* i zef kancelaryi interesów zagranicznych, mianowany jest sekretarzem legacyi do *Hollandyi*, człowiek który od początku rewolucyi wiele patriotyzmu i talentów okazał. — W Xięstwie *Parmeńskim* dają się widzieć poruszenia rewolucyjne. Chciano drzewo wolności w wielu okolicach zasadzać, i rząd przymuszony był wysłać kilka oddziałów wojska przeciw insurgencom. Słychać iż G. *Brunne* otrzymał rozkaz, dać pomoc w potrzebie Xięciu *Parmeńskiemu*. — Z *Madrytu* donoszą, iż Xiążę Pokoju wkrótce zupełnie dwor opuści. — Nowa tu znnowu zawiąta się moda, noszenia kokard tak małych, że ich ledwie okiem dojrzeć można, Republikanizm u tych modnistów zda się być tak małym, iak ich kokardy. — G. *Schaubourg* bardzo wiele sprzątow z *Opactwa Einsiedlen* roz-

dał pomiędzy ubogich mieszkańców *Arau*. — Na d. 1. t. m. Ob. *Trawite* adjutant G. *Schaubourg*, oddał Dyrektoryatowi na prywatnej jego audyencyi 19. Lztandarów zdobytych na insurgenctach małych kantonów. Minister woenny prezentując go, miał mowę następującą: OBYWATEL DYREKTOROWIE! *Oligarchia* i fanatyzm jeszcze raz przagnęły tego, aby stały *Helwecy* krwią zbroczoną zostali, pomimo rozszczyli oliwney pokoju, która podana była niektórym obłąkanym, a od reszty świata prawie nieprzebytym łańcuchem gór oddzielonym kantonem. Na wasz rozkaz i wezwanie generała, armie *francuzkie* przebyły te góry. Daremnie szczerą prostotą i odwagą znakomici *Szwajcarowie*, potężny odpor przygotowali dla zwycięzców *Europy*, musieli ustąpić *niepokonanemu* mężowi naszych woowników; te zwyciężkami rękami zdobyte sztandary, są świadkami ich dzieł. Po otrzymanym zwycięstwie podali oni braterską dłoń zwycięzcom. Żołnierze armij *Francuzkiej* pokazali się zawsze iako godni współbracia bohaterów *Renu* i *Wloch*. Ob. *Trawite* oddając wam te sztandary, wstawil się rownie przez odwagę, iak talenta swoje, i zasłużył sobie na wybor Generała do tego poselstwa.

Ob. *Trawite* mówił potem w następującej treści: OBYWATEL DYREKTOROWIE! Po nagłych zwycięstwach, które wojska *Rzpłtey* nad oligarchią odniosły, zdawała się *Szwajcaryja* już być odrodzoną do wolności. Rząd reprezentacyjny codzień się bardziej utwierdzał. Zjednoczone iedną opinią i interesem ciała prawodawcze *Francyi* i *Helwecy*, pracowały nad utworzeniem z owych rozłamków stałą tylko federacyją spójnych, iednego nierozdzielonego związku konstytucyjnego. Armia *Francuzka* czuwała nad nowym porządkiem rzeczy, które mądrość i patriotyzm ustalić przagnęły, dla zapewnienia wiecznego wolności tryumfu. Możnaż było pomyśleć podówczas, aby nowi nieprzyjaciele mogli się jeszcze ukazać. Fanatyzm zebrał w ciemnościach swoich stronników. Chciał on zszedł iurzenkę wolności nową wojną domową zacząć. Wiarołomni xięża, którzy wszędzie ogień niezgody rozniecali, a swojey przewagi nad latwoiernym ludem, zbrodniczym sposobem użyć na zęstarali się, przez swoje kazania pobudzili lud do bunu. Nie doszły, iż potrafili wytłamać się z pod powszechnego odrodzenia, chociaż jeszcze ukarać małe kantony, za to, iż się pod chorągiew konstytucyi zjednoczyły. Lecc armie *Francuzkie* rzęzyły na poskromienie tych zamachów, a zawsze wiernie dla nich zwycięstwo, uwieńczyło nowe ich uśtowania. Daremnie insurgencty dusali w nieprzebyte swoje góry, równie iak w *Strażne*, i dawnymi zwycięzstwami *Helwecy* wstawione stanowiska, *Francuzi* przywykli nieznaczących przeszkód, wszędzie zwyciężyli niesfornych insurgenctów, i doszły było kilka dni na zniszczenie ich układów. Już teraz wszystkie kantony oddały się konstytucyi, a wolność w oyczyźnie *Tella* już nie ma żadnego do zwalczania nieprzyjaciela. O Ob. Dyktorowie! Generał armii *Francuzkiej* najwyższą komendę w *Szwajcaryi* mający, zlecił mi oddać wam 9. sztandarów zwycięzłych insurgenctom. Na wszystkich znajdźcie wyobrażenie fanatyzmu, a na wielu znaki ślepych ich zaciekłości. Dość będąc szczęśliwym przez to, iż wam oddaję zwycięzkie waleczności armioy dowody, szczęśliwszym się jeszcze sądzę, iż iestem tłumaczem ich niezmiertnej podległości rządowi i konstytucyi 3go roku. Moment ten uroczyſty, w którym mam honor w imieniu moich współbraci oręza, składać wam zdobyte przez nich sztandary, będzie dla nich szczęśliwym zadaniem nowych tryumfów tym bardziej, gdy iest ozdobionym przytomnością godnego kolegi, którego powszechny głos wielkiego narodu powołał do zabrania miejsca pomiędzy wami O Ob. Dyktorowie, którym armie nazwane przez was obroncami oyczyzny, nadają teraz imię zbawców *Rzpłtey*. Dyktoryat mianował potym Ob. *Trawite* i zefu batalionu. — Audyencya połowi *Helweckiemu*, dla tego iest od-

łożoną, iż Dyrektoryat chce wprzód dochodzić przyczyny ostatnich poróżnień kommissarzy swoich z Dyrektoryatem *Helweckim* i ciałem prawodawczym.

Dyrektoryat Wyk: do Ob: *Charles de la Croix* ministra pełnomocnego *Rzpltey Francuzkiej przy Rzpltey Batawskiej*.— w *Hadze* i. *Prairial* (20. Maja) Obywatelu „Dyrektoryat Wyk: odebrał twoje uwiadomienie w okolicznościach dotyczących się *Brahain Ducange*. Po roztrząśnieniu tych pism przekonał się, iż bez największego dla publicznej sprawy i twego własnego niebezpieczeństwa, nie możesz dłużej utrzymywać przy sobie tej osoby. Zechcesz zatem przerwać z nią natychmiast wszelkie związki, zdając iednak na kogo innego powierzone temu tłumaczenie konstytucji *Batawskiej*. Należy także zaprosić Dyrektoryat Wyk: *Rzpltey Batawskiej*, ażeby temuż *Brahain-Ducange* kazał uściąpić z kraju *Rzpltey*, jeżeli (jak można mniemać) nie używa w nich praw obywatelskich. „

Minister skarbowy ogłosił następującą wiadomość:— Rząd *Angielski* kazawszy narobić naszych asygnatów i mandatów, wprowadzał je wszelkimi sposobami do *Francji*, osobliwie zaś do *Quiberonu*. *Francuzi*, i inni cudzoziemcy, którzy odebrali te zmyślone papiery w opłacie tego, co im się należało z *Anglij* za posyłane tam towary, chcieli się protełstować przeciwko tym oszukującym zapłatom, i przymusić opłacających do powrotu sobie swej należności; ale Rząd *Angielski*, zakazawszy na ten czas cyrkulacji asygnatów, zabronił wszystkim Trybunałom wdawać się w roztrząsania stosowne do asygnatów, i innych pieniężnych zagranicznych papierów.

Otdąd iak tuż ufały wszelkie papierowe pieniądze we *Francji*, artyści *Angielscy*, których lord *Greenville* i *Pitt* używali do przerabiania naszych papierowych pieniędzy, fałszowali bilety bankowe swojego kraju, zarabiali niemi całą *Europę*, a przez ten sposób przymusili bank *Angielski* do poprzestania swych wypłat. Lecz zamiast kończenia na tym prostym bankructwie, bank ten chciałby je zwalić na inne Narody. Tym końcem wszystkie bilety powracające do *Anglij*, ogłasza za fałszywe, pali je, i zapisuje w protokół, na mocy którego *Anglicy*, lub ich ageńci, nabywszy za podłą cenę prawdziwych lub fałszywych biletów, przez samych siebie w rowney rozrzuconych liczbie, chcieliby dopominać się ich zapłaty we *Francji*, i innych krajach.

Dla uniknięcia tego nowego i podwojnego oszukania, jest gwałtowną potrzebą, ażeby Rząd *Francuzki* pod surowemi karami, zakazał cyrkulacji papierów pieniężnych *Angielskich* i innych, oraz ażeby zabronił wszystkim Trybunałom wdawać się w rozpoznawanie wszelkich spraw tychże papierów dotyczących się.

Donoszą z *Tulonu*, iż *Buonaparte* przybył z *Paryża* za paszportem iednego z swoich sekretarzów, pod którego imieniem wszędzie przejeżdżał, ażeby nie być poznany. Z *Lugdunu* wyprawił wprzód swego adjutanta, który także przygotował fiatek, i powoził po niego z fiakrem. Tym sposobem przejechał przez *Lugdun*, i przewoził się *Rodanem* do *Awenionu*, z kąd potem przybył do *Tulonu*.

Zapewniają, iż wydane są rozkazy, ażeby jeńców *Angielskich* pod *Ostendą* zabranych, przeprowadzono przez *Paryż*. Ob. *Dalvi* kapitan okrętowy z przyczyny ślepoty wyszły dawniej ze służby z nagrodą krzyżyka *S. Ludwika*, i do szpitala ślepych przyjęty, zrobił teraz pięknym wierszem dzieło w imitacji tego, które wydał sławny *Pope* pod tytułem *Essai sur l'Homme*.— Z *Bordeaux* obietnią na ten rok nader obfite zbiory z tamtejszych winnic.— Rada wojenna ma się zatrudnić w *l'Orient* okolicznościami spalenia okrętu zwanego *14. Lipca*. Bywwszy kommandant tego portu Ob. *d'Alberade* i najwyższy kommissarz, *Secondat*, odebrali rozkaz niewyjeżdżania z miasta, póki Rada nie wyda w tej mierze wyroku, *d'Alberade* postąpił Dyrektoryatowi usprawiedliwiającą notę, i upraszał o pozwolenie wyiechania do *Paryża*, dla złożenia swojej obrony, lecz mu tego odmówiono. Oświadczając, iż z jego strony nic nie było zaniębane; iż ten okręt zdawał się być w miejscu bezpiecznym, i że miał na sobie straż stosowną do przepisu.

Konsulowie *Rzymscy* lkarzą się na to, iż Cesarz nie przelał używać tytułu Cesarza *Rzymskiego*.— Ob. *Guillemardet* w tych dniach wyjeżdża do *Madrytu*.— W zachodnich departamentach burzyciele rozsiwiają wieści, iż tam wkrótce wylądowanie przez *Anglików* i emigrantów ulkuciecznionie zoltanie, na czele ostatnich ma być syn hrabięgo *d'Artois*.— Wczoraj poprzylepiano wszędzie na rogach ulic, pismo pod tytułem: *interessa skarbowe* w którym jest wyrażono iż terazniejsza Rada 500. właśnie tak postępuje, iak *Gilbert Desmotieres* przed 18. *Fructidora*, nie chce bowiem uczynić rządowi potrzebnych funduszów, dla otrzymania powszechnego pokoju.— Na d. 2. t. m. przybyły z *Tulonu* Kuryer, przywoził listy od floty naszej z wysokości morza pod *Koryką* d. 23. t. m. datowane. Połączenie wszystkich dywizyów z *Genui*, *Civitatechia* etc. szczęśliwie nastąpiło. Cała flotta składa się z 4. do 500. żaglow.— Cztery fregaty *Hiszpańskie*, które do *Tulonu* zawinęły, były z *Majorki* i *Minorki*, mają one zabrać proch, który rząd *Francuzki* *Hiszpanii* daie. W flocie *Tulońskiej* znajduje się 44. okrętów rozmaitych wojennych, i 141. statków przewozowych, z tych 43. jest ładowanych amunicją i innymi potrzebami, a 34. zajmują 520. koni. Na 64. statki przewozowe uzbrajane w *Marfylli*, *Nizza*, i *Antibes* podobnież konie wszadzono. Procz 19,000. wojska lądowego, znajduje się jeszcze 2000. ludzi przeznaczonych do furazów, przewożenia etc. Flotta dostatecznie w żywność jest opatrzona, sam wybór armii *Włoskiej* znajduje się na niej.— Druga wyprawa, którą w *Tulonie* gotują składać się ma z samych *Weneckich* okrętów wojennych, które się nie znajdują w wyprawie *Generała Buonaparte*. Ta druga flotta, rownie iak pierwsza będzie ogromną.— Floty *Angielskie* jeszcze zagrażają brzegom naszym, począwszy od *Tezel* aż do *Brest*. Rząd poczynił przygotowania do przyzwoitego przyjęcia nieprzyjaciela.— Odbieramy wiadomość iż miało *Varrenes* sławne przez przytrzymanie w nim *Ludwika XVI.* wielką szkodę przez pożar poniosło.— Sala Rady 500. nową teraz odebrała ozdobę przez 6. posągów gipsowych, wielkości naturalnej w około trybuny, wyrażających *Katona*, *Cycerona*, *Solona*, *Likurga* i *Demostenesa*.— *Lacombe St. Michel* nie iedzie pośtem do *Neapolu*, ale w randze *Generała* kommanderującego do wysp *Archipelagu*.— Ob. *Mengaud* w *Szwajcaryi* nie będzie odwotany.— Ob. *Delacroix* mianowany już będzie zapewne ambasadorem do *Wiednia*.— Ekdirektorowie *Paradisi* i *Muscoti* odebrali rozkaz wyiechania z *Medyolanu*.— Doktor *Bach*, z powodu pisma pod tytułem *Spisek 12. flosreal odestany do jego sprawców*, zoltął do ładu pociągnięty.— Redaktor mowi, iż Doktor *Bach*, nic więcej nie jest, tylko dworzaniem *Króla w Mitawie*, chociaż czerwoną czapkę nosi.

Do *Bordeaux* przyprowadzono okręt *Amerkański* z cukrem i kawą 150.000. franków wartujący. — Sławny *Delille* wyłożył wierszem dzieło *Wirgiliusza*. Żąda za pracę swoją 100.000. franków. Tłumaczenie xiąg *O Ziemianstwie* przedał za 21.000. franków.— Rząd *Hiszpański* rozkazał, aby wszystkie osoby w *Królestwie*, u których znajdują się fundusze pochodzące z zdobyczeń poczynionych przez kapry *Francuzkie*, takowe natychmiast u Konsulów *Rzpltey* lkladali, która takowe fundusze tym osobom do których należą wypłacić przyrzeka.— Po ucieczce *Sir Sidney Smith* mamy nadzieję, iż zamiana niewolników *zadney* nie dozna trudności.— Okrętom neutralnym nie wolno do *Brest* zawinąć. — Nad reparacją służy w *Slykens* wielka liczba ludzi pracuje.— Port *Barstew* zagrożony przez okręty *Angielskie*, jest w stanie oblężenia ogłoszonym.— Nasza flotylla pod kommandą kontr-admirała *Lacroffe* z *Havre* wypłynęła, część iey poszła do *Cherburga*, a część na brzegi *Calvados*.— Na d. 19. Maja wypłynął z *Brest* konwoj kupiecki od 48. żaglow.— W *Madrycie* jest teraz ustanowiona kommissya skarbowa pod prezydencją *Margrabiego Iranda*, a której członkiem jest także Hr. *Cabarrus*. Ta kommissya zatrudni się różnemi planami skarbowemi, a mianowicie sposobami zniefienia długów państwa.— Rada 500. nowym dekretem zakazała iakiegokolwiek obywatela *Francuzkiego* nazywać *Monsieur*. — W tych dniach *Villers* imieniem kommissyji wniosł w Radzie 500. projekt nowych podatków, dla załapania w etacie tego-rocznym skarbowym brakujący summy 62. millionow. Na końcu mowy swojej rzekł: *Francya ma na swoich ramionach 400.000. wojska, które iak na iedną dekadę 3. miliony*

kosztują. Wiecież ile dla zaspokoienia tych i innych niezmiernych wydatków, weszło do skarbu z mieysc rozmaitych od 1. *Vendemiaire*? Mało 200. millionow. Chociaż pokoy na stałym lądzie jest pewnym, wszelako kosztą armiiow są tak niezmiernie, iak w czasie wojny, dopóty przynajmniej, dopóki negocyacye w *Rastad* trwać będą. Inne wydatki są wielkie, znacze ie, wynoszą one do 616. millionow. Tym czasem patrzcie, iż rząd *Angielski* który tylko odpornie się ma przeciw nam, wydatki swoje na ten rok postanowił do 716. millionow. Projekt Ob. *Villers* wzięto pod roztrząśnienie.— W dzielejszym *Konserwatorze* czytamy co następuje: Pogłoski bliżkicy powszechney pacyfikacyi, rozszerzają się teraz iak nigdy bardziej. Te pogłoski znajdują wiare tym większą, iż pochodzą od osób, które są w związku z rządem, a tym sposobem są w stanie poznania skłonności Dyrektoryatu do pokoju.

Wielu mniema, iż negocyacye w *Selz* ważniejszemi będą niż się z początku spodziewano, i że na nich pokoy z *Rzeszą Niemiecką* będzie przyspieszony i zawarty.— W *Tulonie* wybudowano teraz fregatę wcale nowego gatunku.— *Francya* miała dawniej w *Rzymie* dochody swoje. Te obrocone teraz będą na utrzymanie szkoły kunsztów, która ma być jeszcze znaczniejsza od sławnej dawniej akademij *Francuzkiej*.— Ob. *Allert* kapitan inżynierow w *Moguncyi* otrzymał nagrodę za odpowiedź daną na zapytanie Instytutu *Narodowego*: *Jaki jest polityczny i moralny wpływ malarstwa*.— Terazniejszy *dzierzawca* poczty jest *Merlin de Thionville*.— Właściciel spalonego teatru *Varietés amantens* iest *Lacary*, sławny z roli *Arlekina*. Wszytkie teatru chcą podać przyłożenia w celu zylkania dla niego wsparcia.— Mówią iż *Papież* wkrótce z *Sienny* będzie musiał do *Hiszpanii* wyiechać.— Pracują teraz w *Paryżu* nad wybrakowaniem xiążek w rozmaitych lkladach publicznych znajdujących się. W Bibliotekach narodowych zoltawione tylko będą dzieła, które za prawdziwie pozytywne zoltaną uznane. Xięgi obrzędkow, Teologii etc. będą przedane, lub do *Papierniow* odestane.

Donoszą z *Nowego Jorku* co następuje: Podług listów z *Mole* i z *Jamaiki* pisanych, pokazuje się być rzeczą pewną, iż po zajęciu przez *Francuzow* fortecy *Biroton* i *Boucassin*, *Port-au-Prince* został opanowany; i że *Anglicy* ulepieli z *St. Jeremie*. Też same listy zapewniają, iż *Gen: Toussaint* po zdobyciu osady *Port-au-Prince*, poszedł przeciwko *Jeremie* na czele 20. tysięcy wojska, *Gen: Rigaud* z innym korpusem ma z innej strony uczynić filną dywersją. Wszystko z tym okazie, iż wkrótce *Anglicy* przy samym tylko *Mole* zoltawieni będą. Wiadomości z *Przyładka* są nader pomyslnie; pomimo drogosc żywności, największa tam panuje spokojność, której trwałość zaręcza najsurowsza *Policya*.— Izba Reprezentantow stanu *Pensylwanii* większością głosow 57. przeciwko 33. odrzuciła wszelkie zamiary nieprzyjacielskie przeciwko *Francji*.— W *Filadelfii* i innych częściach tego kraju, ułożono petycje i Instrukcje dla Reprezentantow na kongress w celu zapobiegania zerwaniu przyiaźni z *Francją*. Od czasu poselstwa podanego przez *Prezydenta*, fala *Kongressowa* ciągle była zamknięta.

Redaktor porównyując *Francuzką* i *Rzymską* *Rzplte* między innymi mowi: Okazy my ile to historyczne porównanie jest słabe: Teorya rządu *Francuzkiego* jest plodem nowym niemającym podobieństwa do żadnych innych politycznych plodow. *Rzymianie* nie byli tym, czym my iestemy. Zaczawszy być małą gromadą ludzi, wzrastali wśród krwawych wojen; Polityczne ich ciało, składało się z zdobyczwow; zwycięstwo stawało się dla nich dzienną potrzebą. Ich Konsulowie byli wodzami wojska, przeto też pęki najwyższej władzy w ten czas tylko od tego wojennego ludu były szanowanemi, kiedy się pokazały uwieńczone znakami zwycięstwa. Konsul w czasie pokoju widział się być igrzylkiem Trybunow i nieustannie pallował się broniąc godności Senatorokley przeciwko groźnym ludu odgłosom, lecz przy rozpoczęciu wojny wszyscy jego uśmiechało się dumie. Jaka przeciwność między rządem naszym, i rządem starego *Rzymu*. Ten się z prostych dźwigał lepienek, a my z 25. millionow ludzi zrobiliśmy *Rzplte* iednym zawodem. *Rzym* nie był wielkim tylko przez same zdobycze; a my iezeli lkladamy ogromny polityczny kolos, ten iest dziełem natury. Natura polozyła *Pirenejskie* gory o 300. mil od *Renu*, i zoltawiła nam w dziedzictwie niezmierną przesłtrzeń, która się między nami znajduje. *Arytokracya Rzymiska* nie inaczej się uwalniała od rozruchow gminnych, iak zwołując lud z placu *Obrad* na pola *Marsowe*, i czyniąc żołnierzami zawsze niespokojnych przyganiaczow rządu. Przeto momenta wojny

były dla tego dziwnego rządu momentami pokoju. Geniusz *Rzymian* był więc koniecznym wojennym. Zwycięstwa dla nas są publiczną nędzą, osuszają one kanały handlu, który jedynie ożywia ciało nasze towarzyskie; pomnażają wydatki skarbu, odciągają ręce od rolnictwa i rękodziel. Pokoy przecież otwiera wszelkie źródła bogactw, i jest celem wżycy-fskich życzeń, i rząd nasz tym tylko ludowi podobać się może, kiedy dobroczynny wpływ jego da mu go pokoszować. Członki tak straszego rządu *Francuzkiego* są (że tak można powiedzieć) spokojnymi dziećmi togi. Konstytucja zabrania im komendy nad wojskiem, aby choć czasem osobliwej flawy, nie uwiodła którego z nich członka, poświęcającego dla niej spokójność kraiu. Ten skład charakteru Dyrektoryatu, jest największym zaręczeniem dla obcych mocarstw obawiających się nieprzyjaźni napasći od *Francyi*.

Ostatnie wiadomości z *Havre* umieszczone w Redaktorze, zawierają w sobie, iż korwety *la Confiance* od 24. i *le Vesuve* od 16. armat, wypłynąwszy z tego portu, spotkały nieprzyjaciela, i przymuszone były do potyczki, która trwała blisko pięciu godzin. Na fregacie *Confiance* 4. było zabitych i 10. rannych. Druga fregata muiety jeszcze poniosła szkody. — Dnia 2. t. m. Dyrektoryat Wyk. przeciagnął swoją sesją nad zwyczajną godzinę. Rozesła się potem wiadomość, iż ułożył oltateczne instrukcyje dla Ob. *Jean Debie* idącego do *Rastad*; zapewniają, iż tey przepisy dać mogą *Europie* nowy dowód, iak jest szczerę Dyrektoryatu pragnienie, ażeby pokoy z państwami lądowemi był przyspieszonym. Domyślać się zatem można, iż niektóre żądania w oltatniej nocy *Francuzkiej* zawarte, zołtały umiarkowanemi. Zapewniają, iż ministrowie trzech wielkich mocarstw udadzą się do *Selz*, dla umowienia się względem zasad traktatu z *Rzeszą*, które potym komunikowane będą innym ministrom znajdującym się w *Rastad*. Ten sposób nie mało zapewne przyspieszy negocyacyą, odsuwając przeszkody, z rozmaitych pretensyow i interesow wynikające.

z *Bruzelli* dnia 6. Czerwca.

Municipalność *Bruzelska*, wydała obszerną Rezolucyą stosowną do nauk publicznych, i do zniefienia tego wszystkiego co ma związek z dawnymi w tey mierze zwyczajami, które niewiadomość i przesąd wprowadził. Zabroniono jest wszystkim nauczycielom i nauczycielkom otwierać klasy w dekady, i Narodowe święta. Nakazano im oraz, ażeby iako załadę pierwszej umiejętności, dawali uczniom swoim prawa Człowieka i Konstytucyą 3. roku. W tych szkołach nie ma być słyszany inny tytuł, iak tylko Obywatela i Obywatelki. Administracya przez niespodziewane wizyty szkół, ma się zapewnić o skutku tych urzędów, etc.

z *Hagi* dnia 9. Czerwca.

Prócz kanonady na flotę bombardyerską w *Flessingen*, od 8. dni nic więcej *Anglicy* przeciw brzegom naszym nie przedfiewieli. — Flota nasza w *Flessingen* przeznaczona do pomocy *Francyi*, ma wiele przy sobie statków przewozowych. Nieczynność ich od wielu miesięcy, daie powód do widocznego nieukontentowania maytkow i żołnierzy. — *G. Daendels* jest tu z *Paryża* spóźdiewany. Rozkaz arestowania jego zołtał cofniętym. Wszakże będzie mu czyniony proces fikalny, i armij zakazano przyjmować od niego rozkazow. — *Anglicy* blokują ciągle porty *Ostendę*, *Nieuport* i *Dunkierkę*. Dywizya *G. Championnet* rozciąga się od *Nieuport* do *Blankenburg*. *G. Kilmarne* ma obiąć najwyższą komendę nad brzegami.

z *Cadix* dnia 14. Maja.

Anglicy krążą przed naszym portem w liczbie 22. okrętow liniowych i 6. fregat. Zdają się zamyslać nas bombardować, lecz gotowi jesteśmy do odporu. — Dziś dowiadujemy się, iż *Admirał Parker* z 8. liniowemi okrętami popłynął za *Admirałem Nelson* na szrodziemne morze. Flota więc *Angielska* ściągająca *Tulońską* lktada się z 14. liniowych okrętow.

z *Petersburga* dnia 28. Maja.

Na d. 16. Imperator wraz z obu *WW.* Xiążętami puścił się w podróż do *Moskwy* i *Kazanu*, z której ma na d. 26. do stolicy powrócić. — Hr. *Nesselrode* dawny minister w *Berlinie*, otrzymał w podarunku dobra w *Kurlandyi* 12,000. talarow intraty czyniące. — Nuncyusz *Papiecki de Litta*, zołtał mianowany W. Jalmużnikiem zakonu *Maltańskiego* z pensją 9000. rublow. — Dwie eskadry każda od 5. liniowych okrętow wraz z 5. fregatami, iedna z *Archangelu*, druga z *Kronstad* mają do *Angliy* popłynąć. Prócz tego ieszcze uzbieraiają spiesznie 22. okrętow liniowych. — W *Krymie* i południowych stronach państwa, czynią się mocne przygotowania wojenne.

z *Kopenhagi* dnia 5. Czerwca.

Tuteyszy sekretarz legacyi *Francuzkiej* Ob. *Deffaugiers*, zołtał mianowany od Dyrektoryatu *sprawiącym intereffa Francuzkie*. — Odnawia się tu znou wiadomość, iż Król *Szwedzki* odwiedzi na czas krótki w tym roku dwór tuteyszy. — Hrabi *Joachim Bernstorff* wziął dymilią z urzędu sekretarza w departamencie interesow zagranicznych, i iedzie do *Pirmontu*.

Rząd *Angielski* rozrzucą teraz bezpłatnie rozmaite pisma między lud, dla odwrócenia go od lyftematu *Francuzkiego*; pomiędzy temi najznakomitsze jest pismo sławnego statyka i ekonomisty *P. Arthur Young*, w którym okazuje, iż zapał do obrony przeciw *Francyi* własnych domow i oltarza, tych tylko właściwie przeymuie, którzy mają coś do stracenia, lecz lud bez majątku, może być zawsze konstytucyi niebezpiecznym. — Inne pisma czernią rozmaite kraiove osoby. *P. Gifford* utrzymuie, iż podług uložoney listy przez Dyrektoryat *Francuzki* PP. *Paine*, *Horne Tocke*, *Thelwall*, *Sharpe* i *Landsdown*, mają składać Dyrektoryat *Angielski*, PP. zaś *Muir*, *Sinclair*, *Cameron*, *Lauderdale*, *Semple*, Dyrektoryat *Szkocki*.

Od granic *Austryackich* d. 2. Czerwca.

Generał *Francuzki St. Cyr* okazał wielką zemstę na insurgentach w kraiu Rzpłtey *Rzymkiej*, i zaraz oświadczył listownie *Papieżowi*, iż ponieważ blika jego przytomność, daie wiele podeyrzenia względem wpływu do zaszykch rozruchow, przeto uwiadomia go, aby się miał w gotowości do podrzozy, dla popłynienia do *Cagliari* w *Sardynii*. Lecz w tymże czasie *Kardynał Arcy-biskup Toledo* w *Siennie*, wziął na siebie charakter posła nadzwyczajnego przy *Papieżu* i pisał do *Gen. St. Cyr* z prozbą, aby się wstrzymał z przeprowadzeniem *Papieża*, gdyż dwór *Hiszpański* rozpoczął negocyacye z Dyrektoryatem, względem przyszłego miejsca mieszkania jego. — Dyrektor artylleryi *Gen. Lauer* poiechał z ważnemi zleceniami do *Włoch*. Wiele także kommissarzow wojennych udalo się tam dla założenia magazynow. *Francuzi* zakładają także w dawney *Lombardyi* magazyny dla 60,000. ludzi, i wiele wojsk z *Szwajcary* do *Włoch* ściągają. — Ciągła spokojność około *Widdynu*, potwierdza, iż negocyacye z *Basmanem-Oglu* muszą być w robocie. — *W. Sultan* chce go uiać dobrym obeysciem. Podług listow z *Konstantynopola* ofiaruie mu nawet dostyność *Węzyra*. — Z ośmiu *Greczynow* aresztowanych, iuz ieden zołtał wypuszczonym, reszta nawet ma nadzieię prędkiego uwolnienia.

z *Frankfurtu* d. 5. Czerwca.

Ob. *Neuschateau* w *Selz* ofiarował hrabiemu *de Cobenzl* mieszkanie w domu zajętym przez siebie, ale hrabia podziękował za tę grzeczność. — Hrabi *de Fersen* iuz z całą swiżą wyiechał z *Rastad* do *Karlsruhe*, ma rezydować przy dworze *Badeńskim*. Publiczne pisma głoszają, iż zawarcie traktatu handlowego między *Austryą* i *Francyą*, wchodzi także do negocyacyow w *Selz* rozpoczętych. — Ob. *Gallois* znajdujący się przy ex-dyrektorze *Neuschateau*, był dawniey sekretarzem ministra *Talleyrand*, a Ob. *Geoffroi* sekretarzem w departamencie interesow zagranicznych przy hrabim *de Vergennes*. — Ob. *Bonniers* żyie teraz w *Rastad* bardzo incognito, i nie bývá nawet w *Selz*.

Od brzegow *Menu* dnia 8. Czerwca.

Rozmaite pisma *Niemieckie* donoszą za rzecz pewną o zawarciu *Aliansu* między kilku mocarstwami północnemi, których zamiarem ma być zabezpieczenie swoich własności, oraz utrzymywanie równowagi *Europy*. Mówią także że i *Anglia* weszła do tey koalicyi. — Donoszą z *Semlina*, iż wszystkie wiadomości o wielkich bitwach między wojskami *Tureckimi* i *Basmanem Oglu* lotocznych, częścią zmyślone, częścią są przesadzone; to zaś jest rzeczą najprawdźwieszą, iż ten Basza odniósł niektóre zwycięstwa nad małemi oddziałami wojsk *Tureckich*, lecz armia *Otomanska* ani wydawała, ani z nim żadney nie stoczyła bitwy.

z *Strazburga* dnia 8. Czerwca.

List z *Selz* pod datą 5. t. m. w iedney z naszych gazet umieszczoney, zawiera co następuje. — Dwie pierwsze konferencye między Ministrem pełnomocnym Rzpłtey *Francuzkiej*, i Ministrem pełnomocnym *Cesarstwu*, odprawily się dnia 30. Maja i 1. Czerwca w mieszkaniu Ob. *François de Neuschateau*, z przyczyny iż mieszkanie hrabiego *de Cobenzl*, nie było ieszcze na to przygotowane i dopiero dnia 4. Ex-Dyrektor udał się do niego o godz. 11. przed południem przy elkorcie konney straży, w u-

biorze *Ambassadora* czarnym i czerwonym. Obydwa Ministrowie za każdą razą iedli z sobą obiady, i nawzajem się odwiedzali. Ob. *Geoffroi* sekretarz Legacyi bywa przytomny konferencyom; Ob. *Gallois* zdaje się tu tylko znaydować iako przyjaciel Ob. *Neuschateau*. Przed domami obydwuch Ministrów jest straż honorowa piesza i konna. Dowiadujemy się, iż ci Ministrowie w najlepszym żyją z sobą porozumieniu, co obietcie rychle i szczęśliwe przyspieszenie dobrego końca negocyacyi. — Ob. *Koch* z *Strazburga* zatrzymał się tu na nieiaki czas; był on Profesorem hrabiemu *de Cobenzl*, gdy ten Minister uczył się prawa publicznego w *Strazburgu*. Hrabi *de Metternich* znayduie się także w *Selz*.

z *Bazylei* dnia 3. Czerwca.

Rząd *Berneński* odebrał ratyfikacyą układow z rządem *Francuzkim* zawartych, podług których wszystkie magazyny mają być oddane administracyom *Helweckim*, a czynione z nich liverunki potrącané będą w kontrybucyach. — Dnia 27. Maja Dyrektoryat *Helwecki* pisał przyjacielskie listy do Rzpłtey *Batawskiej* i Rzpłtych *Włoskich*. Odebrał podobny list od Rzpłtey *Rzymkiej* pod datą 8. Maja. — Słychać iż po całych *Szwajcarach* rozekłani będą *Millionarze*, dla ożywienia ducha ludu. Konstytucja bowiem chociaż jest powszechnie przyjętą, iesleśmy iednak więcey nową Rzpłtą, iak nowemi *Republikanami*.

z *Lizbony* dnia 17. Maja.

Na dniu 4. t. m. wypłynęły ztąd 3. okręty liniowe *Portugalskie* z dwiema fregatami dla odprowadzenia na pewną wysokość morza floty kupieckey, od 64. okrętow przeznaczoney do *Brazylii*.

z *Liworno* dnia 26. Maja.

Flota *Tulońska* widziana była na d. 24. na wysokości morza przed *Bastyą*, na d. 25. około naszego miasta, a na d. 26. przy wyspie *Gorgona*. Brała dyrekcyą do *Lewantu*. — Na d. 26. po południu dało się czuć trzęsienie ziemi w *Siennie*, które się rozciągało po całym państwie *Toskańskim*, najmocniejsza iednak okazała się w *Siennie*. Zadnego domu nie było, któryby nie zołtał uszkodzonym. Przeszło 50. ludzi straciło życie. Reszta uciekała z wrzaskiem za miasto. *Papież* nawet musiał ie opuścić, gdyż klasztor *Augustyński* w którym siedział, zołtał zruynowanym aż do niemożności w nim mieszkania. *Papież* udał się najprzód do domu familij *Galleranow*, zktąd potym wyiechał na wies do *P. Sergadi*. Ponieważ wszystkie kościoły są zruynowane, przeto nabożeństwo w zieloneświętki musiało się odbywać na wielkim placu miasta.

z *Rzymu* dnia 26. Maja.

Oyciec *S.* kazał przez swego w tey stolicy Reprezentanta *Biskupa Larysy* ogłosić Breve, znoszące wiele swiąt w cafey rozległości kraiu Rzpłtey *Rzymkiej*. Celem tego urzędzenia jest, ażeby ludziom żyjącym z pracy rąk swoich, ułatwio sposob zarobku, osobliwie w tym momencie gdy żywności są nader drogie.

z *Genui* dnia 30. Maja.

Maly ieden statek *Francuzki* przybyły tu dnia wczorayszego z *Bastii*, przwiwoził wiadomość o peftrzezeniu na stanowilkach *Korfykańskich* wielkiego konwoiu *Francuzkiego* przybyłego z *Tulonu*, siła ta zajmowała przeftrzeń na 15. mil i obracała się ku wschodowi. *Buonaparte* przybywszy na wysokość morza przed *Korfyką*, utworzył swoje depesze, i natychmiast rozkazał, ażeby wysadzono na ląd wszystkie kobiety, co zołtało ulkutecznionym. W tey liczbie znaydowała się żona *G. Baraguey d'Hilliers*.

z *Medyanu* d. 31. Maja.

Rozchodzi się wiadomość, iż Generał *Brune* za rozkazem Dyrektoryatu *Francuzkiego* wysłał iednego z swoich Adjutantow, do *Turyynu* z żądaniem, ażeby Król *Sardyński* kazał wypuścić na wolność wszystkich *Patryotow* do więzienia wziętych, i wstrzymać wszelkie stołowne do nich lądowe rozprawy.

Insurgenci w okolicy *Perugia* pomimo klęsk odebranych, znou w *Romagna* zbieraia się. — Na d. 21. przybyło do *Rzymu* korpus *Francuzkie* od 2000. ludzi, które osadziło zamek *S. Anioła* i zaślapiło wojska *Cudzoziemskie* tam się znaydujące.

Dnia onegdayszego Kawaler *Orozco* Minister Króla *Hiszpańskiego* przy naszej Rzpłtey, miał pierwszą audyencyą u naszego Dyrektoryatu. — Zapewniają, iż Ob. *Soprani* ma się w krótkim czasie udać do *Arau*, w urzędzie Ministra Rzpłtey *Cisalpńskiej*, i w obowiązku rozpoczęcia zgodnych umow z rządem *Helweckim*, względem woj-

